

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “มกุฏสุสติ - หลงลืมสติ”

คำว่า **มกุฏสุสติ** อ่านตามภาษาบาลีว่า **มฺด - ถัด - สะ - ติ** มาจากคำว่า **มกุฏ** (หลงลืม) กับคำว่า **สติ** (ความระลึกเป็นไปในกุศล) และ ซ้อน **สุ** จึงรวมกันเป็น **มกุฏสุสติ** แปลว่า หลงลืมสติ มุ่งหมายถึงขณะที่เป็นอกุศล เพราะขณะที่อกุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไปนั้น ไม่มีสติเกิดร่วมด้วย ปราศจากสติ จึงเรียกว่าหลงลืมสติ กล่าวคือ สติไม่ได้เกิดขึ้นระลึกเป็นไปในกุศลธรรมประการต่างๆ นั้นเอง ตามข้อความจากสัทธัมมปกาสินี อรรถกถา ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ว่า บทว่า **มกุฏสุสติ** คือ ผู้มีสติหายไป และ ในอรรถสาธินี อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณีปกรณ์ มีข้อความว่า **ความเป็นผู้หลงลืมสติ คือ การอยู่ปราศจากสติ** ชื่อว่า **ความเป็นบุคคลผู้หลงลืมสติ**.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง แสดงให้เข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะตรัสคำใด ล้วนเป็นคำจริง เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ในความเป็นธรรม ไม่ใช่เรา แม้แต่คำว่า สติ ก็กล่าวถึงสิ่งที่มีจริง ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่มีทางจะเข้าใจถูกได้เลยว่า สติ ตามความเป็นจริงแล้วเป็นอย่างไร, สติ เป็นสภาพธรรมที่มีจริง เป็นสภาพธรรมที่ดำรงเกิดร่วมกับจิตที่ดำรงทุกประเภท เป็นสภาพธรรมที่ระลึกเป็นไปในกุศลธรรม สติจะไม่เกิดร่วมกับอกุศลจิตเลย กุศลกับอกุศลเป็นธรรมคนละประเภทกัน ไม่เกิดร่วมกันอย่างเด็ดขาด ที่มีการทำความดีประการต่างๆ มีการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา มีการให้ทานสละวัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น มีการงดเว้นจากการกระทำที่จะเป็นโทษแก่ผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ทั้งทางกาย ทางวาจา เป็นต้น ก็เพราะสติเกิดขึ้นระลึกเป็นไปในกุศลประการนั้นๆ แต่ถ้าเป็นอกุศลแล้ว ขณะนั้นสติไม่เกิด ปราศจากสติ กล่าวตามความเป็นไปของสภาพธรรมว่า หลงลืมสติ เนื่องจากว่าสติไม่เกิดขึ้นเป็นไปในกุศลประการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

อกุศลทุกประเภทนำกลัวเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ มิจฉาทิฎฐิ (ความเห็นผิด) เป็นความเห็นที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของสภาพธรรม เห็นผิดจากพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นความจริงที่ว่า ตราบใดที่ยังมีความเห็นผิดอยู่ อกุศลธรรมอันลามกมิใช่น้อย ย่อมเกิดขึ้นเพราะความเห็นผิดเป็นปัจจัย กาย วาจา ใจ เป็นไปตามความเห็นผิด **เมื่อมีความเห็นผิดแล้ว การชักชวนหรือคำพูดที่ผิดก็ย่อมเกิดขึ้น ทำให้บุคคลอื่นประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ผิดไปด้วย** แต่ถ้าเป็นสภาพธรรมที่เป็นความเห็นถูกตรงตามความเป็นจริง คือ ปัญญาแล้ว จะไม่เป็นอย่างนั้นเลย เพราะปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูกนั้น เป็นธรรมที่ดำรง เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ กุศลธรรมมิใช่น้อยย่อมถึงความเจริญบริบูรณ์ เพราะปัญญาคำเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นปัจจัย เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง ถ้าแต่ละคนมีความเข้าใจถูกเห็นถูก ก็จะเป็นผู้ที่เห็นว่าตนเองมีกิเลสมากเหลือเกิน เพราะเหตุว่า วันหนึ่งๆ **เพราะมีกิเลสมาก จึงหลงลืม**

สติมาก เนื่องจากกุศลจิตเกิดมาก เพราะฉะนั้น ทุกคนก็สามารถพิสูจน์ธรรมได้ เห็นธรรมที่เกิดขึ้นกับตนเองจริงๆ ว่า เมื่อหลงลืมสติมากอย่างนี้ ก็เป็นเพราะมีกิเลสมากอย่างนี้นั่นเอง แต่ถ้ามีปัญหาความเข้าใจถูกเห็นถูกเกิดขึ้น ก็จะสามารถรู้ลักษณะของนามธรรมและรูปธรรม และเจริญกุศลทุกประการในชีวิตประจำวัน

ควรอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ใคร่ต่อการที่จะละกิเลส ดับกิเลส เนื่องจากว่าสะสมกิเลสมามากเกินไปแล้ว ถ้ายังคงสะสมกิเลสต่อไป เมื่อใดจึงจะดับให้หมดสิ้นไปได้ และการที่จะค่อยๆ ขัดเกลากิเลสได้นั้น ก็ต้องอาศัยพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเพราะการศึกษาพระธรรม จุดประสงค์ก็เพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก เพื่อขัดเกลากิเลสทั้งหลายที่สะสมมาอย่างเนิ่นนานในสังสารวัฏ และการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมทั้งหมดโดยตลอด โดยละเอียด โดยประการทั้งปวงนั้น ก็เพื่อที่จะให้รู้ว่า แม้กุศลธรรมก็ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล เพราะฉะนั้นกุศลธรรมทั้งหลายที่จะค่อยๆ อบรมให้เจริญขึ้นก็คือ สภาพธรรมฝ่ายดีแต่ละชนิด ซึ่งต่างก็อาศัยกันเกิดขึ้นและค่อยๆ อบรมเจริญขึ้นๆ จนกระทั่งในที่สุดก็สามารถที่จะดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา ซึ่งจะต้องไม่ลืมจุดประสงค์ของการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมจริงๆ ว่า เพื่อกุศลทุกประการเจริญขึ้นจนถึงขั้นที่จะสามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรม ดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๐๖]